

Az „élő falu”

Kozárd és az „aprófalvak” – a XX. században

Kozárd, a kis lélekszámú település a Kelet-Cserhát egyik völgyében húzódik meg. Keleten a Pogányvár dombhát, északon a Nagymező fennsík, északnyugatról pedig a Bézma magaslat határolja. A falu 85 km-re fekszik Budapeستől. Természeti adottságait tekintve több nógrádi település vetekedik Kozárddal, hiszen a Kelet-Cserháton, a Hollókőn, a Karancs-Medves Tájvédelmi Körzeten kívül számtalan tájegység híres a gyönyörű fekvéséről, s a Mátrai Tájvédelmi Körzet egy része szintén átnyúlik Nógrád megye területére. Emellett pedig olyan védett területei is akadnak a megyének, mint a bárnai Nagy-kő. Nem elegendő tehát a kiváló fekvés, a domborzati viszonyok egy település fejlődéséhez, hírnevének megalapozásához. Egy falunak „élni” kell, megélhetést biztosítani lakói számára. Kiemelkedően fontos: az infrastrukturális ellátottság, a lakáskörülmények, a szolgáltatások színvonala, a demográfiai jellemzők (ezzel párhuzamosan a népesség „előregedésének” megfékezése), a közösség, az összetartozás érzésének megteremtése. Mindez csak megfelelő vezetés mellett érhető el.

A rendszerváltás előtt és után Kozárd sem volt jobb helyzetben, mint a többi „aprófalva” az országban. Az elmúlt rendszer centralizációs kísérleteinek következtében leértékelődtek a kis lélekszámú települések.¹

Kozárd és környéke a bronzkor óta lakott, híres bor- és gyümölcstermelő vidékként tartották számon, egészen az 1900-as évek elejéig. Az első törést a filoxéra járvány 19. század végi pusztítása okozta a falu történetében, amelyet megelőzött egy tűzvész és egy kolerajárvány is. Kozárd megpróbált kilábalni a veszteségek-ből, ugyanakkor sorsát a közelmúlt történelmi eseményei a további hanyatlás felé irányították. Ahogyan más falvak esetében, a kollektivizálás és a városiasodás felgyorsuló üteme, Kozárdon is azt eredményezte, hogy felbomlott a hagyományos településszerkezet, a hagyományos paraszti kultúra. Egyfajta értékvesztésnek lehetünk tanúi ebben az időszakban. Az elveszett értékek helyett azonban nem teremtődtek új értékek, hiszen nagyszabású elvándorlási folyamat következett. A huszadik században Kozárd lélekszáma ötszáz főnél kevesebb, mint kétszáz főre csökkent (jelenleg 186-an élnek ott). Az iparvárosok szívóerejének következtében ugyanis nagyarányú urbanizációs folyamat kezdődött meg országszerte.² Az országban létrejött területi egyenlőtlenségek kialakulásában és tartóssá válásában tehát egyrészt gazdasági tényezők játszottak szerepet: a tradicionális agrártársadalom átalakulása ipari társadalommá, valamint a centralizáció következtében a tőke csoportosítása, s a beruházások méretének megnövelése az ipari centrumokban – az új társadalmi rendszer eszmerendszerének szolgálatában –, ezzel párhuzamosan pedig a beruházások minimalizálása a perifériális területeken. Az egyes települések „leértékelődéséből” további, behozhatatlan hátrányok keletkeztek, melyek elmélyítették a nagyvárosok és a vidék közötti ellentétet, s ez

még több embert kényszerített lakóhelyének megváltoztatására. A '70-es évek második felében, a gazdasági visszaesés, a körzetesítés, az összevonások révén az aprófalvak még inkább veszítettek népességmegtartó képességükből.

Az esélyek romlásával a társadalom tagjai törekszenek a társadalmi hátrányok leküzdésére, az egyenlőtlenségek korrekciójára, s az erőforrások hiánya esetén a jövedelemszerző tevékenységek megváltoztatásában és/vagy az elvándorlásban látnak kitörési lehetőséget. Az életkörülményeket leginkább befolyásoló tényezők: a népesség száma, demográfiai jellemzői, infrastrukturális ellátottsága, a lakáskörülmények és a szolgáltatások színvonala. Ahhoz azonban, hogy egy település kialakítsa, vagy megtartsa a méltó élethez szükséges színvonalat, fejlesztésekre, segítségre van szüksége. Állami és társadalmi összefogásra. Ahol a két feltétel közül valamelyik – vagy mindkettő – hiánya fellép – állandósul –, minőségi változás nem következhet be, legfeljebb tovább folytatódhat a leépülés, az értékvesztés, az elhagyott paraszti portákra hátrányos helyzetű családok érkeznek, leértékelődnek az ingatlanok, megnő a munkanélküliek száma.

A '80-as években megindult, s a '90-es években elkezdett felgyorsulni a „visszáramlás” folyamata, amely főként a gazdasági visszaesésnek, az iparvárosok szerepváltozásának, az iparban dolgozók között fellépő nagyarányú talajvesztésnek volt köszönhető. Néhányan pedig a privatizációs időszakban kialakuló új elit képviselői közül a nagyvárosok nyüzsgése elől kerestek menedéket a kisebb településeken, többen hétfégi házat vásároltak Kozárdon³. A szolgáltatások elérhetősége, az infrastruktúra minősége azonban nem javult érdemileg, hiszen az emberszám gyarapodása még nem képes „élő” falvak kialakítására.

Az 1990. évi önkormányzati törvény⁴ csökkentette a településrendszer centralizációját, s lehetőséget adott önálló önkormányzat, képviselőtestület megválasztására. Ekkor kezdtek kialakulni a körjegyzőségek, s jelentősen csökkent a megyék pénzelosztó szerepe. Ez a törvény tehát sokkal nagyobb önállóságot biztosított a településeknek mind a döntéshozatal, mind pedig a finanszírozás terén. 1992-ben megkezdődött az elmaradott területek felzárkóztatása, amikor létrehozták a Területfejlesztési Alapot, 1996-ban elfogadták a területfejlesztési törvényt⁵. Az alapvető közművesítés ebben az időszakban indult meg, vagy fejeződött be a kisebb településeken.

A falusi „underclass” réteg, amely a tartós munkanélkülieket jelöli, azonban továbbra is képtelennek bizonyult kitörni helyzetéből⁶. A rendszerváltás után hat falutípus alakult ki: szuburbanizálódó, polgárosodó, üdülő, stagnáló, süllyedő, illetve a „másság falvai”. A '90-es években még Kozárd is stagnáló, sőt, hanyatló településnek számított. Kitörési lehetőséget a turizmusban látott. A falusi turizmus önmagában azonban nem bizonyult elégségesnek, hiszen meg kell alapozni egy település „jó hírét” ahhoz, hogy érdeklődésre tarthasson számot. Az adottságokban rejlő lehetőségeket ismerte fel a falu jelenlegi polgármestere, Hajas Pálné Banos Márta, aki megnyerte a 2002-es önkormányzati választást, s immár második tur-nusban irányítja a falu életét. Kozárd azért léphetett a fejlődés útjára, mert a falu vezetői „élő falut” kívántak megteremteni.

Az „élő falu” koncepciója

Egy településnek meg kell állítania a megindult előregedési folyamatot ahhoz, hogy „élővé” válhasson. Ehhez elengedhetetlenül szükséges a megfelelő életminőség biztosítása az ott élők számára: munkahelyek teremtése, infrastrukturális fejlesztések, a közösségi érzés, az összetartozás érzetének kialakítása. 2002-ben ezek a folyamatok indultak el Kozárdon. Befejeződött a közművesítés, a csatornázás, átadásra került a szennyvíztisztító, megoldódott a szemétszállítás kérdése, elindult a szelektív hulladékgyűjtés⁷, elkészült a faluközpont rendezési terve. Ezzel párhuzamosan felújították Kozárd egyetlen műemléképületét, az 1894-ben készült haranglábat, felépült a faluház, melynek átadására szintén a tavalyi évben került sor. A faluházban kápolna, orvosi rendelő, Internet szoba, kiállítótér, fogadószobák, mosdók találhatóak. A kozárdiak korábban nem rendelkeztek megfelelő minőségű közösségi színterekkel⁸, vallásukat pedig a régi iskolaépületben kialakított, dohos szobában gyakorolhatták⁹. Közben megkezdődött a hagyományteremtés, a rendezvények „kitalálása”, beépítése a köztudatba.

Gadamer horizont-elmélete világítja meg, hogyan építkezik a múltra a jelen. „Élő” hagyományokat csak a múlt béli hagyományok alapjain lehet teremteni. A múlt egyes elemei pedig mindig a jelen horizontjában tűnnek fel. *„(...) a jelenbeli horizont (azonban – D. B.) maga is (...) a hagyományból fakad, hiszen a múlt mint hagyomány él tovább, ekként hat a jelenben.”*¹⁰ A történeti visszaemlékezést befolyásolja, hogy miként gondolkodunk a jelenről, vagyis az éppen aktuális társadalmi és politikai magatartás. Pierre Nora történész az 1970-es években vezette be a szimbolikus történelem fogalmát. Eszerint létezik egyfajta nagy, nemzeti elbeszélés. Ezzel szemben a különböző csoportok maguk konstruálják meg történetüket. A mikrotörténelem is föltételez egyfajta folyamatosságot, amitől nem lehet elvonatkoztatni. A társadalomnak szüksége van mítoszokra, melyekkel alakítja a jelent, hogy meghatározza gyökereit, létjogosultságot nyerjen, egyfajta állandóságot és folyamatosságot teremtsen történetiségében. A közösségek nem maguktól értetődő adottságok, a szüntelenül konstruálódó csoportidentitás tartja fenn azokat. Ez az identitás fejeződik ki a szimbolikus cselekedetekben és azok reprezentációiban.¹¹ A cselekedeteket a narrációk irányítják, alakítják, és annál gazdagabbá válik egy emlékkép, *„(...) minél nagyobb számú memóriakeret keresztesésében tűnik fel.”*¹² Mindez a nyilvánosság mindennapi életterében fejt ki hatását (szoboravatás, utcanévadás, ünnepnapok kijelölése, rendszerének kitalálása stb.). Egy adott társadalom dönti el, milyen számú memóriakeretben kívánja feltüntetni emlékképeit és milyen célból. Ünnepek, évfordulók alkalmával egyfajta szabályosságot lehet adni az emlékezetnek, ciklikusságot, dinamizmust, strukturáltságot az életnek, s a kijelölt időpontok lehetőséget biztosítanak más közösségek tagjainak, hogy megismerkedjenek egy, az övéktől eltérő mikrotörténelemmel, ezen belül egy másik település jelenével. Az adott közösség fiatalabb generációjának képviselői pedig beleszocializálódnak közegükbe, sokkal mélyebben magukba szívják a szülőföld, a saját közeg és a hagyományok szeretetét, tiszteletét, mintha nem léteznének élő hagyományok.

Kozárdon fölmerült a kérdés 2002-ben, hogy milyen rendezvényt lehetne tartani, amikor a falunak már nincsenek élő hagyományai? A '90-es évektől szokásba jött a településeken az ún. „Falunap” megszervezése, a polgármester azonban tudatosan elvetette ezt a jól bevált szokást. Falunap ugyanis bárhol lehet, az ilyen jellegű

rendezvények programjai általában nem tartalmazznak a településre speciálisan jellemző vonásokat.

A népviselet vonzóereje sem kerülhetett szóba Kozárdon, mivel ott sosem volt olyan díszes népviselet, mint Hollókőn, Bujákon, Rimócon, Varsányban vagy Kazáron¹³.

Kozárd múltja, eredményei, „ékessége” a mezőgazdaságban keresendő, s így jelenkori szokásait a tradicionális falusi társadalom által kínált alapokon kellett felépítenie. Erre azonban nem lett volna lehetősége működő gazdaság nélkül. Amennyiben Kozárdnak nem lenne működő gazdasága, nem lennének működő rendezvényei sem. Működő gazdaság viszont nem alakulhatott volna ki megfelelő tapasztalat, kulturális tőke befektetése nélkül¹⁴. A gazdaság nemcsak hagyományos életformát, de munkahelyet is biztosít az itt élők számára. A több mint százhektáros területen integrált növénytermesztés folyik. A gyümölcsös, a mangalica sertéstelep, a vadgazdálkodás adta az ötletet a kezdetekben helyi jellegű, mára viszont országos szintűvé növekedett Almavirág Fesztivál elindításához. Később ehhez csatlakozott a többi rendezvénysorozat: nyáron művészeti hetet és Barackfesztivált rendeznek Kozárdon, ősszel a Magyar Ízek- Magyar Színek Gasztronómiai és Gyümölcsfesztivál fogadja az érdeklődő közönséget, valamint a vidám hangulatú szüreti multság maskarásokkal, táncosokkal, zenészekkel.

A turizmus egy speciális válfajának a kialakítására törekednek a kozárdiak, ez az agroturizmus. Mind a rendezvényeken, mind a helyi Vadvirág Étteremben speciális helyi jellegzetességekkel várják a vendégeket: mangalica termékekkel, helyben termelt ízletes gyümölcsökkel, sajtokkal, lekvárokkal, a helyi gazdák által pergetett mézzel, palóc étkekkel. A rendezvények megszervezésében, a megfelelő körülmények kialakításában a falu lakosai részt vesznek, sőt, társadalmi munkát, jótékonyági tevékenységeket is fől vállalnak az újabb és újabb projektek kivitelezésének sikerre vitele érdekében¹⁵.

A közösség összetartó erejét nem pusztán a fesztiválok erősítik. A polgármester asszony igyekszik minél több programot szervezni a falubeliek, illetve a Kozárdal egy körjegyzőségben lévő ecsegiek számára: angol nyelvtanfolyamot tartott Kozárdon egy egri nyelviskola, a Győri Színház társulata már többször előadott helybelieknek gyermekdarabokat, minden nyáron közös kiránduláson vesznek részt a szülők gyermekeikkel (sokaknak ez az egyetlen nyári élménye), az idei nyáron már kézműves tábort is szerveztek a környékbeli iparosok, iparművészek a két falu gyerekeinek.

Távlatok

Kozárd, a pozitív változásokból erőt merítve, újabb célokat tűzött ki maga elé. A közeli és távlati célok kivitelezéséhez a falunak azonban további összefogásra van szüksége. Összefogás alatt egyrészt a környező településekkel való együttműködés, másrészt a nemzetközi kapcsolatok ápolása értendő. Kozárdnak be kell kapcsolódnia a hasonló célkitűzéseket követő nemzetközi tendenciákba. A célok megvalósulásához a LEADER program ad megfelelő pénzügyi, támogatási alapot.

A LEADER az Európai Unió által kezdeményezett programok közé tartozik, s olyan területeket patronál, melyeket nem fednek le a tagállamok fejlesztési tervei, ugyanakkor fejlesztésük az Unió érdekében áll. Támogatja a nemzetek, a régiók közötti együttműködéseket, s a helyi szinten, az átfogó stratégiai célok érdekében

kidolgozott projekteket. Ösztönzi az együttműködést. A közösségek önszervező képességének javítása, életképes vidéki közösségek kialakítása, a vidéki élet- és munkalehetőségek javítása, a természeti adottságok gazdagítása, a gazdasági környezet megerősítése tartozik profiljába¹⁶. S valóban, érdemi támogatás csakis a helyi adottságok erősítésével képzelhető el, hogy a befektetett energiát a települések később visszaforgathassák, hasznosítani, illetve kamatoztatni legyenek képesek. Kozárd – a megyében egyedülállóan – olyan pályázatot dolgozott ki, hogy a LEADER Európában harmadik generációjában, a LEADER+-ban (2000-2006) támogatást nyert.

A kozárdiak a programon keresztül megismerkedtek olasz gazdákkal, kézművesekkel, eljutottak külföldre, amely egy hosszú távú szakmai és gazdasági együttműködés alapját teremtette meg. Például az idei Almavirág Fesztiválon a helyi lakosok mellett olasz gazdák is árulták termékeiket, ami újabb vonzerőt jelentett az érdeklődők számára.

A 2005-ös év óta a Dél-Cserhát tizenöt települését fogja egybe a LEADER Csoport, s a Palóc Út turisztikai egyesület, melynek alapítója Kozárd. 2007-es pályázatokban már tervezik a településeket összekötő erdei kiránduló útvonalak, tanösvények kialakítását. Ezek az útvonalak feltérképezhetővé tennék a helyi látványosságokat: az andezit kőbányát, az erdei kápolnát, s az ipolytarnócihoz hasonló jellegű kozárdi őseletek bemutatását.

A nemzetközi kapcsolatok több szempontból is jelentősek. „Itt járt a Dél-Afrikai, a Svéd és a Dán agrárminiszter, a Thaiföldi államtitkár, a Török Kormány szakember delegációja, dán, angol, ír, holland, német, olasz, francia, grúz és litván vidékek küldöttei. Közben mi is elvittük Kozárd hírére 2003-ban Spanyolországba a Vidéki Turizmus Konferenciára, 2004-ben Torinóba a Terra Madre (Anyaföld) vidék világtalálkozóra, 2005-ben a Linzi Adventi Vásárra, 2006-ban a bécsi Turizmus Konferenciára és a római Európai Ízei kiállításra. Ott voltunk az utazás kiállításokon, a 2005. évi OMÉK-on¹⁷, ahol a falufejlesztő munkáért vidékfejlesztési díjat kaptunk” – nyilatkozta Hajas Pálné.

A nemzetközi tapasztalatok tanulsága szerint Magyarországon is nagyobb hangsúlyt kellene fektetni a helyi termékek előállítására, népszerűsítésére. Olaszországban például a falvakban előállított süteményeket, szalámikat, gyümölcsöket már benzinkutakon is lehet kapni.

Emellett a fejlesztésekre nagyobb összegeket kellene fordítani. Kozárd nem működtet önálló intézményeket, az iskola, az óvoda közös fenntartású Ecseggel. A kozárdi gyerekeket iskolabusz szállítja Ecsegre és vissza, de még így is megterheli az éves költségvetést az intézményfenntartás.

A népszerűsítésben, a település távlati céljainak elérésében a tapasztalatcserén kívül fontos a propaganda tevékenység. A falu minden lehetőséget megragad, hogy bemutatkozhasson. Hirdet az Interneten, van önálló honlapja.

A falu nagy vonzereje a hat igényesen kialakított vendégházon kívül a Vadvirág Étterem¹⁸. A falusi turizmus „fájó pontja” a fogadó szemszögéből sokszor az, hogy „vándorolnia” kell a pihenésre vágyónak településről településre, amennyiben szeretne megreggelizni, megebédelni. Kozárdon az étterem kielégíti a vendégek igényeit, sőt, gasztronómiai különlegességeket kínál. Mellette vegyesbolt található.

A Vadvirág Étterem részt vett a „Torkos Csütörtök” programban, sokan pedig azért keresték fel a közelmúltban a települést, mert a Duna Televízió *Kóstoló* című reggeli műsorának helyt adott az étterem. Még Békéscsabáról is érkeztek a környékre kirándulók a televíziós műsornak köszönhetően, akik ebéd után ellátogattak Hollókőbe.

A falu programjait népszerűsíti a média segítségével. A HírTV, az RTL Klub, az M1, a Salgótarjáni és a Pásztói Televízió mind forgattak már Kozárdon, s a regionális rádiók műsorában, valamint a nyomtatott sajtóban szintén jelentek meg tudósítások a településsel kapcsolatosan.

A falu emellett a művészetek segítségével is rendszeresen bemutatkozik. A művészeti hetekre érkező képzőművészek megörökítik a kozárdi életet, az eseményeket, a környező táj szépségeit. A település középületeinek, közttereinek fényét olyan alkotók munkái emelik, mint Szurcsik József, aki a kápolna és a faluház nagytermének festményeit készítette, illetve Párkányi Raab Péter. A szobrászművész *Zenélő angyal* című kompozíciója látható a faluház teraszán¹⁹. A közelmúltban pedig a pásztói Athéné Irodalmi Kör számára hirdettek meg pályázatot *Az én falum* címmel, Kelemen Gábor Kozárdon született és nevelkedett író, újságíró emlékére, halálának 15. évfordulóján. Az irodalmi alkotásokat Kozárdon olvasták fel és a díjátadó gála is ott zajlott.

Kozárd, a magyarországi települések között példamutató eredményeket ért el: az infrastrukturális, a regionális fejlesztések terén, a falusi turizmus megszervezésében, a hagyományok és programok kialakításában. Az ott működő gazdaság munkahelyeket teremtett, ennek köszönhetően szinte teljes mértékben felszámolódtott a munkanélküliség Kozárdon. Így vált a hanyatló, elöregedő település „élő faluvá”. A távolabbi célok megvalósításához a falunak további támogatásra van szüksége. Ezek a célkitűzések a következők: a régi pincesor felújítása, Kozárd történetének megírása, irodalmi estek szervezése, a kézműves foglalkozások rendszeressé tétele, illetőleg a település melletti melegvizes forrás hasznosítása. A jelenlegi finanszírozási rendszer azonban továbbra is képtelen támogatni az aprófalvakat. Az EU Önerő Alap nagy segítségnek bizonyult a kis települések esetében, viszont szembe kell nézni a ténnyel, hogy jelenleg ugyanakkora önrészt fel kell mutatnia egy falunak egy beruházáshoz való támogatás elnyeréséhez, mint amekkorát igényel. A banki hitelek kamata nagyon magas, így sokszor lehetetlenné válik azok igénybe vétele. Olyan hitelrendszer kidolgozására lenne szükség, amely a kevés pénzzel rendelkező falvak számára is lehetőséget nyújtana arra, hogy a pályázati rendszerekben meghatározott feltételeket teljesíteni tudják. Emellett a települések minél szélesebb körű összefogása növelhetné a falvak fejlődését, eredményességét, sikerességét.

Jegyzetek

- ¹ A településfejlesztési politikai irányelveket az Országos Tervhivatal felügyelete alá tartozó Területfejlesztési Intézet dolgozta ki, amely a települések mintegy kétharmadát a „nem fejleszthető” kategóriába sorolta.
- ² Az elvándorlás mértéke nem tartott lépést az iparosodás ütemével.
- ³ Akik csak időszakosan tartózkodnak a településeken, nem járulnak hozzá annak fejlődéséhez, nem vesznek részt Kozárd mindennapi életében, s a falu támogatást sem igényelhet az ilyen típusú lakosok után az államtól a fejlesztésekre.

- 4 1990. évi LXX. Tv.
- 5 1996. évi XXI. Tv.
- 6 A munkanélküliek száma a mezőgazdasági termelés erőteljes visszaesésével, s a szövetkezeti rendszer felszámolásával még tovább gyarapodott.
- 7 2003: szemétszállítás, szelektív hulladékgyűjtés; 2006: csatornázás, szennyvíztisztító, faluház.
- 8 Korábban a falu egyetlen „gyülekezési helyének” a leromlott állapotban lévő italmérés számított.
- 9 Bár az elmúlt rendszer pártpolitikája jelentősen lecsökkentette a vallásgyakorlók számát – annak ellenére, hogy Palócföldön korábban nagyon jelentős volt a Mária-kultusz és a katolikus vallásgyakorlók száma magas – az idősebbek közül többen jártak imádkozni az ideiglenesen kialakított „kápolnába”. Kozárdnak ugyanis nincsen temploma, a legközelebbi római katolikus templom Ecsegen található.
- 10 Gyáni Gábor (2000): *Emlékezés, emlékezet és a történelem elbeszélése*. Budapest: Napvilág Kiadó, p. 19–20.
- 11 Gyáni Gábor: *Emlékezés, emlékezet...*, p. 136.
- 12 Gyáni Gábor: *Emlékezés, emlékezet...*, p. 143.
- 13 Kozárdi népviselet: rakott szoknya köténnyel, pruszlik-szerű felsőrész és egyszerű főkötő.
- 14 A gazdaság 1994 óta működik. Hajas Pálné korábban évekig élt külföldön, több országban férjével, aki a FAO (Food and Agricultural Organization of The United Nations, az ENSZ egyik legnagyobb szakosított szervezete: Élelmezési és Mezőgazdasági Szervezet) munkatársa volt, s mezőgazdasági szakemberként már akkor számtalan tapasztalatot gyűjtött a növénytermesztés és az agronómia területén.
- 15 Például az asszonyok süteményeket sütnek, árulják azokat, a bevételt pedig fölajánlják a falu számára.
- 16 Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium honlapja – részletes információk.
- 17 Országos Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Kiállítás.
- 18 Kozárdon jelenleg 78 szálláshely áll rendelkezésre az ide érkezők számára, amelyet a későbbiekben még bővíteni szeretnének, a régi iskola épületét ifjúsági szálláshellyé kívánják alakítani.
- 19 Párkányi 1995-ben végzett a Képzőművészeti Főiskolán, s az új Nemzeti Színház főhomlokzatának szobrai is az ő keze munkáját dicsérik. (*A kilenc műzsa.*)